



ט"ו סיוון ה'תשפ"ו | 31 במאי 2026

לכבוד: ועדת הכלכלה

**הנידון: נייר עמדה - הצעת חוק התקנים (תיקון מס' 21) (אימוץ הוראות מחייבות החלות בארצות הברית) התשפ"ו-2026**

**א. מבוא**

הצעת חוק התקנים (תיקון מס' 21), המכונה "מה שטוב לארה"ב טוב לישראל", מבקשת להמשיך את מהלכי הסרת חסמי הייבוא בישראל – הפעם על ידי הכרה באסדרה הפדרלית האמריקאית כחלופה לתקינה הישראלית. הצעת החוק נמצאת בשלבי הכנה לקריאה השנייה והשלישית.

**אנו מברכים על התכלית הרפורמטיבית של ההצעה. יחד עם זאת, כפי שיפורט להלן, ההצעה בנוסחה הנוכחי אינה ממצה את הפוטנציאל הגלום בה, ואף מכילה כמה כשלים מבניים שיש לתקן כדי שתוכל למלא את ייעודה.**

**רקע**

שיטת הייבוא בישראל הייתה עד לאחרונה ריכוזית ומסורבלת – ייבוא כל מוצר חייב עמידה בתקנים ייחודיים ובדיקות מעבדה מרובות עוד בכניסה לארץ. בשנים האחרונות ננקטו מספר צעדים משמעותיים לשינוי הגישה:

**1. רפורמת "לא עוצרים בנמל"** – החלה סביב 2021–2022, העבירה את כובד המשקל של הפיקוח מבדיקה בנמלים לפיקוח בשווקים.

**2. רפורמת "מה שטוב לאירופה"** (תיקון 19) – נכנסה לתוקף בינואר 2025 ואימצה את האסדרה האירופית כמסלול עוקף תקן רשמי, המאפשר ייבוא מוצרים העומדים בדרישות האירופיות ללא בדיקות מעבדה בכניסה לישראל.

הצעת החוק הנוכחית מהווה המשך ישיר למהלכים אלו, והפעם – עם פנים לשוק האמריקאי.

**נוכח חשיבותה הרבה של התכלית לעידוד התחרות והסרת החסמים, אנו מברכים על הצעת החוק, לצד כמה הסתייגויות מהותיות שיפורטו להלן. תכלית זו חיונית כאמצעי להורדת חסמי הייבוא, הגברת התחרות ובעקבות כך שגשוג השוק החופשי – ומכאן להורדת יוקר המחיה.**

**ב. התוספות החדשות ברפורמה**

מטרתה המרכזית של הצעת החוק היא להמשיך את המהלכים להסרת חסמי ייבוא, הקלה בבירוקרטיה והגברת התחרות בשוק הישראלי, כהמשך והשלמה לרפורמת "מה שטוב לאירופה טוב לישראל". הצעת החוק נועדה לטפל בסוגיית ייבוא הטובין מארצות הברית ולהקל עליו, על ידי יצירת מסלול חלופי המאפשר לייבא ולייצר מצרכים שחל עליהם תקן ישראלי רשמי בהסתמך על עמידתם בדרישות האסדרה הפדרלית המחייבות בארה"ב. המהלך נועד להפחית את הצורך בבדיקות מעבדה מרובות בכניסה לארץ ולהקל על הייבוא המסחרי. כתוצאה מכך, צפוי גידול בכמות היבואנים ובמגוון המוצרים, הגברת התחרות וירידת מחירים – ובסופו של דבר הפחתת יוקר המחיה בישראל.



## להלן עיקרי שינויי החקיקה המוצעים:

**7.1 יצירת "המסלול האמריקאי"** – החוק מגדיר לראשונה את "האסדרה האמריקאית המאומצת" כהוראות המחייבות החלות ברמה הפדרלית בארצות הברית, המנויות ב"תוספת השמינית" לחוק. עוסק יוכל לבחור לייבא או לייצר מצרכים התואמים לדרישות אסדרה זו במקום לעמוד בתקן הישראלי הרשמי. על היבואן או היצרן להחזיק ב"חשבונית הצהרה" כמשמעותה בהסכם הסחר החופשי בין ישראל לארה"ב להוכחת מקור המוצר.

**7.2 פטורים לתעשיות ביטחוניות ותשתיות לאומיות** – בנוסף להחרגת מוצרי מזון, רכב וציוד כיבוי אש (כפי שקיים במסלול האירופי), הצעת החוק מוסיפה פטורים לתעשיות ביטחוניות ולתשתיות לאומיות. מצרכים המיועדים לפעילות ביטחונית או להקמה, הפעלה או תחזוקה של תשתיות לאומיות (כגון כבישים, נמלים, תחנות כוח ומתקני התפלה) – יהיו פטורים מדרישות התקינה, בכפוף להצהרות מתאימות ולעמידה בדרישות חלופיות.

**7.3 הרחבת סמכויות מעבדות פרטיות ואופן הבדיקה** – הצעת החוק מתקנת את סעיף 12 ומסמיכה במפורש מעבדות פרטיות שאושרו על ידי המדינה ("מעבדה מאושרת") לבדוק התאמה של מוצרים לאסדרה האמריקאית (וכן האירופית) ולהנפיק "אישור התאמה". בדיקת ההתאמה במסלול האמריקאי תתבצע לפי דרישות טכניות (דרישות באסדרה שלא עוגנו בתקן) או לפי תקנים וולונטריים אמריקאיים המהווים תנאי לעמידה באסדרה, ואם אין כאלה – בדרך אחרת המקובלת להוכחת עמידה באותה אסדרה.

**7.4 שינוי דרסטי בעיצומים כספיים על יבואנים** – עד כה, סכומי העיצומים הכספיים על יבואנים חושבו כמכפלה מורכבת של מספר הטובין או ערכם, מה שהוביל לקנסות עתק שלעיתים חצו את רף המיליון שקלים. הצעת החוק מבטלת חישוב זה וקובעת סכום עיצום כספי אחיד וקבוע – 40,021 ש"ח ליחיד ו-54,880 ש"ח לתאגיד בגין הפרות מהותיות. מטרת השינוי היא ליצור הרתעה ישימה וסבירה המונעת התדיינויות משפטיות אינסופיות, אך כזו שעדיין גבוהה יותר מהקנס המוטל על יצרן מקומי.

**7.5 חובות מעקב וריקול (Recall) על יבואנים** – יבואן שיבחר במסלול האמריקאי יחויב לשמור "תיק מוצר" הכולל הצהרות בדבר מקור המוצר בארה"ב, וכן לעקוב ולתעד במשך 7 שנים אחר הודעות ריקול של המאסדר האמריקאי והודעות רשמיות של היצרן בדבר סכנות לבטיחות או לבריאות הציבור – ולדווח על כך לממונה על התקינה בישראל.

**7.6 סמכויות עצירה מידיות לממונה** – כדי לאזן את ההקלות בייבוא, מוענקת לממונה על התקינה סמכות מורחבת: אם התעורר חשש שמוצר במסלול האמריקאי אינו עומד באסדרה ומהווה סכנה לבריאות או לבטיחות – הממונה רשאי להורות על הפסקת מכירתו או השימוש בו באופן מיידי, עוד בטרם ניטלה דגימה לבדיקת מעבדה.

**7.7 תיקונים משלימים לרפורמת "מה שטוב לאירופה"** – הצעת החוק מתקנת מספר "חבלי לידה" ברפורמה האירופית:

**7.7.1** שר הכלכלה יקבל שהות של שנתיים (במקום שנה) להוסיף "הוראות מאומצות מכוח הפניה" לתוספת החמישית, ללא צורך באישור ועדת הכלכלה.

**7.7.2** ועדת החריגים תוכל לדון בפניות שרים בנוגע לאסדרה האירופית גם אם הוגשו באיחור – אך פנייה מאוחרת לא תקפיא את חובת השר להתאים את החקיקה.

## ג. עמדתנו בהרחבה

### 1. יש להסיר את המגבלה על ארץ הייצור

בחינת סעיפים 6 ו-24(3) של הצעת החוק מעלה קושי מהותי: נקבע בהם כי מוצר שיוצר במדינה שלישית לא יוכל ליהנות מהקלה רגולטורית, גם אם עמד במבחני התקינה האמריקאית המחמירים ביותר. דרישה זו פוגעת



משמעותית בפוטנציאל הרפורמה ומונעת פתיחה אמיתית של השוק לתחרות. במציאות הגלובלית הנוכחית, למעלה מ-90% מהחברות האמריקאיות מפעילות קווי ייצור במדינות שלישיות (כגון מקסיקו, הודו ואחרות). כל עוד המוצר עומד בסטנדרטים של האסדרה הפדרלית ונושא את תו התקן הנדרש, מיקום המפעל אינו רלוונטי. הותרת החסם הנוכחי תהפוך את מסלול האימוץ האמריקאי לתיאורטי בלבד עבור מרבית המוצרים בשוק. על כן, יש לקבוע כי עמידה באסדרה האמריקאית תהווה תנאי מספיק לאישור היבוא, ללא תלות במדינת הייצור.

## **ג2. יש להרחיב את הרפורמה ולא להגביל אותה מסיבות לא ענייניות**

בניגוד לרפורמת "מה שטוב לאירופה", הרפורמה הנוכחית אינה חלה על תחומי המזון והתמרוקים. לפיכך, יש לקדם בשלב ראשון את החלת מסלול האימוץ האמריקאי גם בתחומים אלו, כהמשך ישיר לעקרונות שכבר הוטמעו בתקינה האירופית (תיקון 37 לפקודת הרוקחים ותיקון 16 לפקודת בריאות הציבור).

בשלב הבא, יש לטפל בחריגים נוספים, הנובעים, ברובם, משוק ריכוזי הנשלט על ידי קבוצות אינטרס, כמו בענפי בטיחות אש ורכב ממונע. כך למשל, בעוד שבתחום המתזים (ספרינקלרים) אין דרישה לאישורי מעבדה מקומיים והשוק מסתמך על אישורי UL הבינלאומיים, הרי שבתחום גילוי האש השוק נותר חסום על ידי דרישות מכון התקנים – שכן תקן 1220 דורש אישור מכון התקנים בלבד. חסם זה מונע, בין היתר, התקנה של רכזות ואביזרים אלחוטיים המקובלים באירופה ובארה"ב, ומחייב שימוש בתשתית קווית בלבד. מגבלה זו מערימה קשיים תפעוליים משמעותיים ומייקרת את עלויות ההקמה ללא הצדקה מקצועית.

הרחבת הרפורמה לתחומים אלו היא מהלך הכרחי ליצירת שוק חופשי אמיתי, להסרת חסמים בירוקרטיים ולהורדה משמעותית של יוקר המחיה בישראל.

## **ג3. יש לשנות את הצורך בצו השר עבור עדכוני תקנים, בדומה לרפורמה "מה שטוב לאירופה"**

הבדל נוסף בין הרפורמות – בעוד שהמתווה האירופי מבוסס על מנגנון עדכון ייעודי לנספחים טכניים המאפשר גמישות תפעולית, הצעת החוק למסלול האמריקאי משמיטה מנגנון זה, ובמקום זאת דורשת צו שר לכל עדכון. היעדר האימוץ האוטומטי ושימור "זכות הווטו" בידי השר והדרג הפקידותי מותירים את כוח ההכרעה הריכוזי בישראל. סמכות זו יוצרת פתח מסוכן ללוביזם ופרוטקציוניזם, שכן יצרנים מקומיים עלולים להפעיל לחץ פוליטי למניעת אימוץ עדכונים המקלים על היבוא או המכניסים לשוק טכנולוגיות חדשות ותחרותיות.

זאת ועוד, מעבר לריכוזיות, הרפורמה מייצרת "ערפל רגולטורי" הפוגע ביכולת התכנון של שרשראות האספקה. פרק הזמן של שישה חודשים הניתן למדינה להחליט על החלת עדכון יוצר פער טכנולוגי מובנה בין ארה"ב לישראל ומהווה חסם סחר סמוי.

גם הגנת ה"נמל המבטחים" (12א9) המעניקה חסינות פלילית ליבואן בתקופת המעבר, מהווה פתרון חלקי בלבד; היא מגינה על היבואן מענישה, אך אינה מגינה על השקעתו הכלכלית. במצב שבו השר מחליט לבסוף שלא לאמץ את העדכון או לשנותו, היבואן שפעל בתום לב על פי התקינה האמריקאית ימצא עצמו מול שוקת שבורה, נזק כלכלי כבד וסחורה שאינה ניתנת לשיווק.

## **ג4. יש לפרק את מכון התקנים, להפריט את מעבדת הבדיקה ולהשאיר כגוף ממשלתי רק את מנגנון התקינה**

לכאורה, הרפורמה מאפשרת ליבואן לבחור בין מכון התקנים לבין מעבדה פרטית מאושרת לצורך אימות עמידה בתקינה האמריקאית, ובכך יוצרת מצג של שוק חופשי ושוויון הזדמנויות. אולם, המציאות רחוקה מכך. מכון התקנים הינו גוף הפועל תחת ניגוד עניינים מובהק: מחד, הוא הגוף האמון על קביעת התקנים הישראליים, ומאידך, הוא הגוף המבצע את הבדיקות לאישור העמידה בהם. הפרדה בין הרשות המאסדרת לבין הגוף הבודק היא סטנדרט מחייב באיחוד האירופי ובארה"ב, ומתחייבת גם מההיגיון הכלכלי והמנהלי התקין.



חוסר השוויון התחרותי מעוגן בחוק מכון התקנים עצמו. בעוד שמעבדה פרטית נדרשת לעבור תהליך מפרך של פיקוח וביקורות תקופתיות מטעם הרשות להסמכת מעבדות, מכון התקנים זוכה למעמד של "מעבדה מאושרת" באופן אוטומטי. פטור זה מפיקוח חיצוני ממשי יוצר עיוות בשוק ומעניק למכון עדיפות רגולטורית שמקורה בחסות חוקית בלבד.

הפער בין הגופים אינו מסתכם רק בהשקעת המשאבים הנדרשת לעמידה במבדקים, אלא משפיע ישירות על התנהלות המעבדות והחלת התקנים. בעוד המעבדות הפרטיות מחויבות ליישם את מסקנות הפיקוח החיצוני, מכון התקנים חופשי לקבוע מדיניות עצמאית שאינה עומדת תמיד בקנה אחד עם דרישות הרשות להסמכת מעבדות. דוגמה מובהקת לכך ניתן למצוא בבדיקת חדרי טרפו של חברת החשמל: בעוד שתקן 1220 חלק 3 מחייב במקרים מסוימים התקנת גלאי יניקה (רכיב מורכב ויקר), מכון התקנים מאשר בפועל שימוש בגלאי רגיל בניגוד להוראות המפורשות של התקן. גמישות סלקטיבית זו מערערת את האמון במערכת התקינה כולה.

לאור האמור, יש לפעול להפרדה מבנית במכון התקנים: סמכויות התקינה והניסוח צריכות להישאר בידי גוף ציבורי במימון ממשלתי, בעוד שפעילות הבדיקות, האישור וההסמכה צריכה לעבור הפרטה מלאה. מהלך כזה יחייב את מערך הבדיקות לעמוד באותן דרישות ובאותו פיקוח חיצוני החלים על המעבדות הפרטיות, ובכך יבטיח תחרות הוגנת, מקצועיות ושקיפות בשוק.

## **5. יש להבהיר כי הצעת החוק מקבלת כל תקן המיושם בארה"ב, בלי קשר למקורו**

אנו מדגישים כי בהלימה למדיניות המקובלת בארה"ב, המאפשרת לסוכנויות פדרליות להסתמך על תקנים וולונטריים – בין אם מקורם בארה"ב ובין אם הם בינלאומיים – יש להחיל את עקרונות הרפורמה על כלל התקינה המוכרת בשוק האמריקאי. מטרתה הליבתית של הרפורמה היא הסרת חסמים מיותרים, מתוך הבנה בסיסית כי מוצר המאושר לשיווק בארה"ב ועומד בסטנדרטים המחמירים שלה, ראוי להיות מאושר גם בישראל. לפיכך, השאלה האם מקורו של התקן הוא אמריקאי "טהור" או שמא מדובר בתקן בינלאומי שאומץ על ידי הרגולציה האמריקאית, אינה צריכה להוות שיקול רלוונטי; המבחן הקובע חייב להיות מבחן התוצאה והבטיחות בשוק היעד המקורי.

## **סיכום**

אנו מברכים על הצעת החוק ועל התכלית הרפורמטיבית שביסודה. יחד עם זאת, על מנת שהרפורמה תממש את מלוא פוטנציאלה, יש לתקן מספר כשלים מבניים: להסיר את המגבלה על ארץ הייצור, להרחיב את תחולת הרפורמה לתחומי המזון, התמרוקים, כיבוי האש והרכב, לאמץ עדכוני תקנים באופן אוטומטי ללא צורך בצו שר, לקדם הפרדה מבנית במכון התקנים ולהבהיר כי תקנים בינלאומיים המאומצים בארה"ב נכללים אף הם בתחום הרפורמה. שינויים אלו הם תנאי הכרחי להפיכת הרפורמה למהלך משמעותי שיגביר את התחרות ויוריד את יוקר המחיה בישראל.

**בברכה,**

אדם קורגן, סמנכ"ל מערך האקטיביזם

**על המשמעות**